

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ТА ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ
НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ

С.І. Дубінін, А.В. Ваценко, В.О. Пілюгін, О.Б. Рябушко, Л.В. Стороженко,
Н.А. Улановська

Реформа вищої медичної освіти в Україні, на засадах Болонської декларації, має на меті привести рівень підготовки лікарів у відповідність до європейських критеріїв, які мають значні переваги над нашою системою. Для досягнення успіхів на шляху вдосконалення системи підготовки фахівців високої кваліфікації необхідно підвищити якість освітньої діяльності вищих медичних навчальних закладів. Якість освіти особливо вирізняється ступенем відповідності теоретичних знань та вмінь їх практичному використанню в професійній діяльності.

Медична біологія та інші біологічні дисципліни створюють базу для формування у студентів відповідних знань, умінь та навичок майбутнього фахівця. Програма з медичної біології спрямована на формування у студента наукового світогляду, на одержання базових теоретичних знань та створення основи для професійно орієнтованого поглиблення та поширення знань в подальшому навчанні на клінічних кафедрах.

Навчання за кредитно-модульною системою має значні переваги і напевне у майбутньому це позитивно відобразиться на якості підготовки фахівців, які будуть конкурентоспроможними на європейському ринку праці.

Перехід до кредитно-модульної системи, на наш погляд, дозволить стимулювати активну навчальну і творчу діяльність студентів. В сучасних умовах студент повинен привчити себе самостійно працювати, мислити, навчитися приймати професійні рішення, що в результаті дозволить досягнути високої рейтингової оцінки за шкалою ECTS.

Педагогічний досвід минулих років був спрямований на тандем “викладач-студент”, де основну позицію займав викладач. В умовах упровадження нових

форм організації навчального процесу, єдиним шляхом розвитку особистості — є сам студент, а сучасний викладач виступає його провідником у пошуках знань, в цьому значне місце відводиться майстерності викладача, його вмінню виховати у студента особисту професійну позицію.

У студентів з'являються нові значні мотиви для наполегливої навчально-пізнавальної роботи. Отримуючи на кожному занятті об'єктивну оцінку в балах за свою навчальну діяльність студент має стимул до покращення результатів навчання. Важливу роль відіграє також система накопичення балів та прозорість і гласність у оцінюванні результатів. Рейтингові оцінки всіх студентів відомі, кожен вид діяльності оцінюється і мотивується. Систематичність і об'єктивність оцінювання знань організує і дисциплінує студентів, сприяє формуванню наполегливості і цілеспрямованості, допомагає виховувати навички самоконтролю.

Значне збільшення частки самостійної роботи при навчанні за європейською кредитно-трансферною системою дозволяє стимулювати навчальну і творчу діяльність студента, його здатність до самоосвіти. Самостійна робота оцінюється викладачем і певна кількість балів зараховується до загального рейтингу студента. Такий підхід не тільки спонукає студента до вивчення питань програми з навчальної дисципліни, але й до пошуків додаткових матеріалів. Крім того оцінювання в балах самостійної позааудиторної роботи має неабияке виховне значення. Студентам прищеплюється прагнення до самонавчання, формування навичок наукової діяльності, вміння здійснювати самоконтроль.

Викладачі кафедри прикладають значні зусилля, створюючи умови для якісної аудиторної та позааудиторної самостійної роботи студентів. Розробляються матеріали, які допомагають студентам у підготовці, перелік теоретичних питань, що винесені на самостійну роботу, методичні рекомендації для студентів, комплекти тестових завдань, пакети ситуаційних задач, підборки

таблиць та кодограм з різних розділів програми. Студентам пропонуються цікаві теми для написання рефератів та підготовки доповідей на наукові студентські конференції. Навчання за кредитно-модульною системою передбачає, що в широкому розумінні, студент повинен навчатися сам, а викладач лише ставити перед ним загальну мету, стимулювати активну пізнавальну діяльність, надавати допомогу та контролювати процес самоосвіти. Адже вміння самостійно вчитися – це важлива характерна риса творчої, розвиненої особистості, яка зможе стати висококваліфікованим фахівцем у майбутньому. Активна самостійна учбова робота студента, дозволить йому сьогодні отримати високу рейтингову оцінку за шкалою ECTS.

Організація навчання за кредитно-модульною системою передбачає структурування змісту програми навчальної дисципліни на відносно невеликі за обсягом та об'єднані змістом частини – змістовні модулі. Вивчення кожного модуля завершується підсумковим контролем.

На кафедрі медичної біології, на нашу думку, запроваджується об'єктивний ефективний контроль знань студентів на підсумкових кредитно-модульних заняттях. Модульний контроль проводиться у двох формах письмовій та письмово-усній. Відповідно вимогам кредитно-модульної системи на таких заняттях використовуються різні форми контролю знань: виконання тестів, розв'язування типових та ситуаційних задач, контроль практичних навичок та вмінь, висвітлення теоретичних питань.

Для цього кожному студенту надаються варіанти тестів I рівня (з бази даних “Крок 1”) – 10 тестів, які студенти вирішують відповідно вимогам “Крок 1” – один тест – одна хвилина. Тести II рівня (кілька правильних відповідей) – 10 тестів, один тест – 1,5 хвилини. А також розв'язування 3-х типових і ситуаційних задач з програмового матеріалу модулю, які передбачають точний розв'язок і конкретну відповідь. Для індивідуальної бесіди пропонується по 2 теоретичних питання з

даного модуля, що дає можливість викладачу оцінити в бесіді зі студентом його логічне та медико-біологічне мислення, знання законів та термінів.

Наша методика вирізняється не тільки тим, що використовуються різні форми контролю знань, але й виконанням студентом поставлених завдань у конкретно визначений час. Проведений таким чином модульний контроль не тільки дає об'єктивні оцінки знань та вмінь студентів, але й виявляє прогалини в знаннях та вміннях студентів, висвітлює особливо важкі для опанування студентами розділи програми. Аналіз проведення підсумкового модульного контролю надає можливість у подальшій роботі врахувати слабкі місця та внести доповнення та зміни в лекційний матеріал та в методичні розробки до практичних занять.

Працюючи в умовах впровадження кредитно-модульної системи зіткнулися з цілою низкою проблем, які ускладнюють досягнення високих показників якості навчання.

Найбільшою проблемою виглядає велика кількість студентів у групах (11-13 студентів), що зменшує ефективність всіх видів навчально-методичної роботи. Неабиякою перешкодою на шляху підвищення освітнього рівня студентів стає недостатнє забезпечення сучасною навчальною літературою з дисципліни, особливі труднощі з літературою для іноземців. З метою підвищення об'єктивності оцінювання всіх видів діяльності студентів слід розробити більш чіткі вимоги і критерії оцінки, так щоб на практичному занятті можна було виставити оцінки за різні види діяльності.

Порівняно невеликий досвід роботи в нових умовах доводить, що незважаючи на складність організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи, реформа у вищій медичній освіті може забезпечити високу якість підготовки фахівців європейського рівня.